

Sygn. akt II S 20/15

POSTANOWIENIE

K., dnia 19 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: S.S.O. Henryk Haak

Sędziowie: S.S.O. Paweł Szwedowski

S.S.O. Marian Raszewski – spr.

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2015 r. w Kaliszu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi A. M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim prowadzonej pod sygn. akt IC 1617/12

postanawia:

- 1. stwierdzić przewlekłość postępowania w sprawie Sądu Rejonowego w O. prowadzonej pod sygn. akt I C 1617/12;**
- 2. przyznać A. M. od Skarbu Państwa – Sądowi Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim kwotę 2.000 zł (dwa tysiące złotych);**
- 3. oddalić skargę w pozostałym zakresie.**

Sygn. akt II S 20/15

UZASADNIENIE

A. M. wystąpił o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, którą wytoczył przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w O. o zapłatę, prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim pod sygn. akt IC 1617/12 oraz o przyznanie od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w kwocie 15.000 zł.

Prezes Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim zgłosił udział w sprawie, wnosząc o oddalenie skargi, nie zajmując stanowiska wobec zarzutów podniesionych w skardze.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Pozew w przedmiotowej sprawie wniesiony został do Sądu Rejonowego w S. w dniu 18 czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy, do którego wpłynął pozew podjął czynności związane z uzupełnieniem braków formalnych pozwu i ustalenia Sądu właściwego do rozpoznania przedmiotowej sprawy. Ostatecznie mocą postanowienia Sądu Okręgowego

w P. I Wydziału Cywilnego z dnia 25 września 2012 r., sprostowanym postanowieniem z dnia 3 grudnia 2012 r., sprawa w dniu 27 grudnia 2012 r. przekazana została wg właściwości do Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim.

Po przekazaniu sprawy referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Ostrowie Wielkopolskim przystąpił do czynności mających na celu rozpoznanie wniosku powoda

o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowieniem z dnia 12 marca 2013 r. powód został zwolniony od kosztów sądowych. Zarządzeniem z dnia 18 kwietnia 2013 r. sędzia referent zarządził doręczenie pozwanemu odpisu pozwu. W dniu 2 maja 2013 r. do Sądu Rejonowego wpłynęła odpowiedź na pozew. Zarządzeniem z dnia 16 maja 2013 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 16 lipca 2013 r. Wnioskiem złożonym w dniu 10 czerwca 2013 r. powód wystąpił o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Z tej przyczyny w dniu 19 czerwca 2013 r. akta sprawy przedłożono referendarzowi sądowemu. Wniosek ten nie został rozpoznany przed rozprawą wyznaczoną na dzień 16 lipca 2013 r., ani w jej trakcie. Z uwagi na osadzenie powoda w Zakładzie Karnym we W., na rozprawie w dniu 16 lipca 2013 r., Sąd postanowił o przeprowadzeniu dowodu z przesłuchania powoda w drodze pomocy prawnej przez sąd wezwany. Jednocześnie akta przekazano ponownie do referendarza sądowego celem rozpoznania wniosku powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z dnia 17 września 2013 r. oddalono wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowienie to uprawomocniło się 2 października 2013 r. a zarządzeniem z dnia 18 października 2013 r., wykonanym w dniu 5 listopada 2013 r., zwrócono się do Sądu Rejonowego w Szamotułach o udzielenie pomocy sądowej. Pismem procesowym, które wpłynęło do Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim w dniu 21 listopada 2013 r. powód poinformował o zmianie miejsca pobytu na Zakład Karny w K.. W ślad

za wspomnianą informacją zarządzeniem z dnia 26 listopada 2013 r. sędzia referent zarządził zwrócenie się z odezwą o udzielenie pomocy sądowej do Sądu Rejonowego w Kluczborku. Zawiadomieniem z dnia 20 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy w Kluczborku poinformował

o wyznaczeniu rozprawy na dzień 12 marca 2014 r. w celu przesłuchania powoda. Wykonana odezwa zwrócona została do Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim w dniu 19 marca 2014 r. Zarządzeniem z dnia 20 marca 2014 r. zwrócono się do Prezesa Sądu Okręgowego

w O. o udostępnienie listy biegłych sądowych z tamtejszego okręgu. Odpowiedź z Sądu Okręgowego w Opolu wpłynęła w dniu 29 kwietnia 2014 r. ze wskazaniem, że lista biegłych sądowych, wpisanych na listę prowadzoną przez Prezesa Sądu Okręgowego w Opolu, dostępna jest na stronie internetowej tamtejszego sądu.

Zarządzeniem z dnia 12 czerwca 2014 r. podjęto starania celem ustalenia jacy biegli - neurolog oraz kardiolog - i w jakim terminie, podejmą się sporządzenia opinii. Postanowieniem z dnia 2 września 2014 r. dopuszczono dowód z opinii biegłego neurologa wyznaczając termin do jej sporządzenia na 3 miesiące. Akta sprawy wraz z opinią zwrócone zostały przez biegłą w dniu 18 listopada 2014 r. Postanowieniem z dnia 5 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy przyznał biegłemu wynagrodzenie i zarządził doręczenie stronom odpisu opinii.

W dniu 16 stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy podjął czynności zmierzające do ustalenia biegłego internisty a postanowieniem z dnia 5 lutego 2015 r. dopuścił dowód z opinii biegłego internisty, wyznaczając termin do jej sporządzenia na 2 miesiące. Akta sprawy celem sporządzenia opinii przekazane zostały biegłemu w dniu 9 lutego 2015 r. Zarządzeniem z dnia 2 lipca 2015 r. Sędzia referent zarządził wezwanie biegłego do sporządzenia i złożenia opinii lub usprawiedliwienie opóźnienia w terminie tygodniowym pod rygorem nałożenia kary grzywny. Akta sprawy wraz z opinią zwrócone zostały przez biegłego dopiero w dniu 16 września 2015 r.

Sądowi Okręgowemu w Kaliszu akta sprawy przekazano w dniu 23 września 2015 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 z późn. zm.) – zwana dalej ustawą, reguluje zasady i tryb wnoszenia oraz rozpoznawania skargi strony, której prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone na skutek działania lub bezczynności sądu. Stosownie do treści art. 2 ustawy

strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy zatem w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawikłaności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Oznacza to, iż celem skargi na przewlekłość w toku postępowania jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r.,

III SPP 12/05, OSNP 2005/21/345), zaś jej funkcją jest przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego.

Analiza akt wskazuje, że od dnia wniesienia pozwu w niniejszej sprawie upłynęły ponad trzy lata. Oczywiście nie sposób zgodzić się z twierdzeniami skarżącego, że Sąd ma obowiązek zakończyć sprawę w terminie jednego roku od wniesienia pozwu. Zauważyć należy, że w judykaturze, pośrednio mając na uwadze brzmienie art. 14 ustawy, za przewlekłe uznaje się postępowanie, dopiero gdy w danej instancji nie wyznaczono rozprawy przez ponad 12 miesięcy (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2013 r., III SPP 188/13). Nie ulega jednak wątpliwości, że mimo znacznego upływu czasu od wszczęcia postępowania w niniejszej sprawie w istocie przeprowadzono dopiero dowody w postaci: przesłuchania powoda i jednego świadka oraz sporządzenia dwóch opinii biegłych.

Sąd Okręgowy posiada świadomość pojawiających się od dłuższego czasu obiektywnych trudności z ustaleniem i zleceniem sporządzenia opinii biegłym, tym niemniej nie wydaje się uzasadnione zwlekanie z monitowaniem biegłego o sporządzenie opinii i nie podejmowanie żadnych czynności w sprawie od początku lutego 2015 r. do początku lipca tj. w istocie do momentu powzięcia przez Sąd Rejonowy informacji o złożeniu skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie. Nie bez znaczenia jest fakt, że Sąd wyraźnie określił termin sporządzenia opinii oznaczając go na 2 miesiące od chwili przesłania akt biegłemu. Skoro zatem postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego wydano w dniu 5 lutego 2015 r. a akta doręczono biegłemu 4 marca 2015 r. nieuzasadnionym i skutkującym stwierdzeniem przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie było nie podjęcie żadnych dalszych czynności, mających na celu spowodowanie zwrotu akt przez biegłego do 2 lipca 2015 r. a w dalszej kolejności także akceptacja dla dalszej bezczynności biegłego mająca miejsce aż do 16 września 2015 r.

Oprócz wspomnianej okoliczności na stwierdzenie przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie wpływ miał również szereg czynności, które podejmowane były po upływie znacznego czasu a nie miały one charakteru skomplikowanego, a zatem wymagającego znacznego zaangażowania merytorycznego.

Zauważyć należy, że pismem, które wpłynęło do Sądu Rejonowego w dniu 10 czerwca 2013 r. powód wystąpił z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Poza skierowaniem rozpoznania wniosku do referendarza sądowego, mocą zarządzenia z dnia 18 czerwca 2013 r., nie podjęto żadnych czynności mających na celu rozpoznanie przedmiotowego wniosku, mimo, że na dzień 16 lipca 2013 r. wyznaczona była rozprawa

w niniejszej sprawie. Dopiero postanowieniem z dnia 17 września 2013 r. referendarz sądowy oddalił wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Istotnym jest, że wniosek

o ustanowienie pełnomocnika z urzędu uznany został przez referendarza sądowego za kompletny, nie zawierający braków formalnych od chwili jego złożenia.

W ocenie Sądu Okręgowego zwlekanie z rozpoznaniem wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, który w istocie nie stanowi czynności skomplikowanej przez okres prawie trzech miesięcy, w obliczu wyznaczenia w tym czasie terminu rozprawy, stanowi nadmierną zwłokę w dokonaniu tej czynności. Istotnym jest, że okoliczność ta miała również bezpośredni wpływ na opóźnienie w podjęciu dalszych czynności, mających na celu przesłuchanie powoda w drodze pomocy sądowej przez Sąd Rejonowy w Szamotułach. Konsekwencją tego stanu rzeczy był fakt, że Sąd o

dokonaniu tej czynności postanowił już na rozprawie w dniu 16 lipca 2013 r. faktycznie jej wykonanie zostało zlecone Sądowi Rejonowemu w Szamotułach dopiero w dniu 5 listopada 2013 r.

Zauważyć także trzeba, że z akt niniejszej sprawy wynika, że Sąd Rejonowy dokonywał również czynności, które nie zmierzały do wyjaśnienia sprawy, nie są wymagane przepisami prawa, a spowodowały zbędną zwłokę w zleceniu opinii biegłym. Do takich czynności należy, jak się wydaje, pozorna czynność, mająca na celu ustalenie listy biegłych sądowych z zakresu medycyny w okręgu Sądu Okręgowego w Opolu, dokonana zarządzeniem z dnia 20 marca 2014 r. skoro z pisma stanowiącego odpowiedź na zapytanie Sądu wynika, że lista biegłych znajduje się na stronie internetowej Sądu Okręgowego

w O.. Tym samym ponad miesięczne oczekiwanie na przesłanie listy biegłych zakwalifikować należało jako czynność nie zmierzającą do efektywnego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Istotną okolicznością jest również fakt, że od chwili uzyskania odpowiedzi z Sądu Okręgowego w Opolu, tj. od dnia 29 kwietnia 2014 r. do 12 czerwca 2014 r.

w niniejszej sprawie nie podjęto żadnych czynności. Zarządzeniem z dnia 12 czerwca 2014 r. sędzia referent polecił poczynienie ustaleń w zakresie możliwości zlecenia sporządzenia opinii na potrzeby niniejszej sprawy konkretnemu biegłemu. Pomimo braku efektywnego wykonania wspomnianego zarządzenia, tj. nie ustalenie biegłego, który miałby sporządzić opinię, sędzia referent zarządził przedłożenie akt dopiero po 15 lipca 2014 r. Tym samym ustalenia w tym przedmiocie przedłużyły się do 2 września 2014 r., kiedy to Sąd Rejonowy zlecił sporządzenie opinii biegłemu wpisanemu na listę biegłych okręgu Sądu Okręgowego

w K.. Zauważenia przy tym wymaga, że również w tych okolicznościach jedyną konieczną reakcją było podjęcie czynności technicznych, nie mających w istocie skomplikowanego charakteru.

Z przytoczonych okoliczności wynika jasno, że Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie zwlekał przez zbyt długi czas z podjęciem stosownych czynności, przy czym nie miały one charakteru skomplikowanego czy wymagającego szczególnej analizy akt.

Mając na uwadze powyższe okoliczności wskazać należy, że długotrwałe postępowanie, które trwa ponad konieczność a nie ma na celu wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do końcowego rozstrzygnięcia sprawy, będące

w związku przyczynowym z działaniem Sądu uzasadnia skargę A. M.. Stanowi ono również podstawę do stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie I C 1617/12

i przyznania skarżącemu od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 2.000 zł.

Kwota ta jest odpowiednia i adekwatna do stwierzonego naruszenia prawa A. M. do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Przy jej ustaleniu Sąd Okręgowy uwzględnił z jednej strony czas jaki upłynął od dnia wniesienia pozwu w sprawie, a w konsekwencji dolegliwość spowodowaną dla strony powodowej a także fakt, że czynności, które powinny zostać przeprowadzone w tym czasie, a w dokonaniu których Sąd Rejonowy dopuścił się nadmiernej zwłoki, nie mają charakteru skomplikowanego. Sąd Okręgowy uwzględnił również cel jakim jest zapewnienie skarżącemu materialnej satysfakcji za powstałą przewlekłość postępowania. W ocenie Sądu Okręgowego przyznana suma pieniężna jest proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego. Wskazać należy, że poza wskazanymi okolicznościami nie sposób obciążać Sąd Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim odpowiedzialnością za przebieg postępowania, który miał miejsce przed przekazaniem jej według właściwości. Warto przy tym zauważyć,

że czynności te miały miejsce od wniesienia pozwu w dniu 18 czerwca 2012 r. do 27 grudnia 2012 r. a zatem przez prawie pół roku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, zgodnie z art. 12 ustawy orzekł jak w punktach 1, 2 i 3 sentencji.